

“Tôi đến vàm Nhát Táo thuác tánh Long An vào mát ngày tháng cháp. Sáp tát Ká Sáu nháng đi đác đáng không tháy vá háo hác cán tát nhá các năm trác...”

“Chiáu hôm sau, lúc đó đã gán 5 giá, tôi hái đáng lên vàm Nhát Táo và ‘cái tàu ông Nguyễn Trung Trác đi tác a tái Tây’. Bác xe ôm ở mát góc đáng thá xã Tân An có vá ránh, bác chá qua cáu Tân An (bác ngang sông Vám Cá Tây), qua cáu Bán Lác (sông Vám Cá Đông), đến ngã tá Tân Trá rá phái...”

- Chá đi vàm Nhát Táo ở đâu váy?

- Đây này! Cô gái chá ngay dòng sông trác mát...

"Váy ra là tôi đang đáng ngay ngá ba sông, nái Nguyễn Trung Trác đánh đám chián thuyán Espérance cáa Pháp năm 1861... Tôi băng qua sân ráng đến sát mép sông, tháy mát cái miáu nhá bé, cáa miáu háng ra bá sông. Vòng ra mát trác miáu nhìn vào mái biát đó là miáu ngũ hành, cá gian miáu âm u cháp chán.”

“Tôi bác vào miáu, tá đáng xáng sáng lánh buát nhá đang bác vào mát nái nhiáu âm khí dù trái cháa tái hán. Không gian trong ngôi miáu nhá tách mách quá, táng nhá nghe đác tiáng sông cháy bên ngoài. Bên góc phái bàn thá ngũ hành có mát hác bàn tháp lá tá, trên đá tám hình Nguyễn Trung Trác chít khăn đen, bên đái ghi:”

ANH HÙNG DÂN TáC

NGUYáN TRUNG TRáC

(1838-1868)

“Nguyễn Đình Chiểu viết ‘Nước mắt anh hùng lau chẳng ráo.’ Thật là nao lòng quá. Mắt dưng tưng ngang dọc tởm Tân An đến Rách Giá, lập nhúng chiến công ‘oanh thiên địa’ và ‘khép quẻ thần’ trong lòng tuổi 20, ngay nơi chiến tích của ông cách đây 146 năm, nay chẳng có mắt ngời đời xây dựng, và mắt bốc hình nhúng trên mắt bốc thối thối, nếm ké trong cái miếu ngũ hành tàn tạ âm u với lối sơn tróc hòng tàn bản lõn nh. Đôi mắt ông thao thao nhìn ra sông, rớt lòng lả...”

“Tôi ra đứng trước cửa miếu nhìn ngắm ba sông Nhứt Tởm qua nhúng cây hoang um sùm. Dòng sông trong vọt và êm đềm, thính thoảng mắt chiến phà nhúng chằng khách ngang qua. Trôi đã chằng choàng và mắt tiếng chim chót kêu. Quán nước sát mé sông, tôi hỏi bà chủ quán:

- Chằng, chằng cửa hình ông Nguyễn Trung Trác ngói ta thối thối mhung chằng, chằng khi cái đời lả xây xong?

- Đâu có, cái miếu như đó húng phải thính ông Nguyễn Trung Trác. Mấy bả trước có mắt bà dúi Rách Giá đem hình húng lên đời thính ké trong miếu đó!”

“Thính ké trong miếu! Phải, cái bàn thính ông thối và bé húng bàn thính năm tiếng ngũ hành nhúng lả, bên di nhúng ông có mắt chai nhúng khô nhúng (hay rởu), trước có mắt con ngỗng nhúng màu trắng. Có lả cái bính này đời thính bính mã - nhúng trong nhúng miếu nhúng miếu quê thính có thính “Bính Mã Thái Giám” trước con ngỗng trước đời chằng cho thành hoàng cửa làng xã - rính ngói đàn bà Rách Giá thính nghiếp kia đem hình ông lên không bính đời đầu nên đời ‘ké’ vào bính con ngỗng trước, trước hình ông là mắt bình hoa giính, hai chén nước nhúng, mắt bát nhang lả nh. Vính thính.”

Chằng “vính thính” mà bài viết “Nhứt Tởm 147 Năm Sau” của Tô Khanh (đính đính trên danchimviet.com, hôm 17 tháng 3 năm 2009) bính khi nhúng tôi thính y lòng đời bính an. Tôi rính Rách Giá đã lả, và chằng bao giính có đời quay vính chằng cũ. Không hính chằng gì đã khi nhúng ngói ta phải đem di nhúng cửa Nguyễn lên đời Long An, đời thính ké trong mắt cái miếu ngũ hành (“húng tàn bản lõn nh”) nhính thính.

Rách Giá có đời Nguyễn Trung Trác. Nó bính đời bính xe lả Húng, và chằng đời bính bên này Cúng Đức. Tởm bên kia cúng trước đời là đời Phó Đính, tên giính đời đời là Phó Cúng Đính, đời đời

Nguyễn Trung Trác không còn là Rách Giá

Tác Giả: Táng Năng Tián

Thứ Năm, 07 Tháng 5 Năm 2009 05:37

đåu chä Nhà Läng.

Trên nóc chä có đäng täng cä Nguyễn Trung Trác bäng đäng. Pho täng nhä, kích thäc chä bäng mät ngäi thäng, và không có đäng nét nào đäc biät - ngoäi trä đäi mät. Cä Nguyễn đang đäng bät gäm mà (sao) trông buän thäm thiät!

Thäi gian ä Rách Giá, tôi kiäm säng bäng cách bán bánh tiêu. Tôi hay len lách rao hàng, giäa nhäng bàn ăn, trong chä Nhà Läng:

- Bánh tiêu đây thäy Hai äi.

- Mäi dì Ba ăn bánh tiêu nóng.

- Mua dùm mät cái bánh tiêu đi cô Tä.

- Má Năm äi, ăn bánh tiêu mäi ra lò không?

Hôm nào may män tôi bán đäc hät (hay gän hät) mät hàng. Xong, tôi vào quán cà phê ngäi đäm tiän và nghä xä häi. Sau khi đäu tä bäc 20 đäng làm vän (có hình bác Hä nhìn nghiêng) vào gäu quän, tôi sä xäi hät sä tiän còn läi.

Giá vän mät cái bánh tiêu là bän mäi xu. Tôi bán ra năm mäi, läi 10 xu gän ghä. Näu bán đäc 48 cái bánh, tôi sä đäc 4 đäng 80. Tôi ăn luôn hai cái bánh ä thì vän còn läi đän 4 đäng.

Sä tiän này - vào nhäng năm đäu cäa thäp niên 1980, lúc mà Đäng CSVN chäa có “däng cäm” và “quyät tâm” đäi mäi - đä đängäi dân thäng mua đäc mät bao thuäc lá näi hoá, kä khá giä hút đäc hai đäu thuäc lá “3 sä” nhäp cäng, và väa vän đä cho tôi có thä säng qua đäc mät ngày (täm gäi là) no đä.

Ly cà phê đen giá mọt đòng. Nổu mà cà phê sôa cũng cùng giá thì đòng biét chòng nào. Nhòng lúc thiổu ăn tôi không mê cà phê đen lòm. Tôi chỉ thêm mọt đòng nòa cho mỗy điổu thuổc lá (Vàm Cỏ hay Lao Đòng) là kỏ nhỏ mọt buổi sáng êm xuôi.

Tròa và chiổu tôi sỏ dùng hai đòng còn lỏi, cho 2 đũa cỏm tròng, ỏ cỏa hàng ăn uổng quỏc doanh. Khi đỏi (tỏi bỏn) thì thỏc ăn là đỏ xa xỏ.

Hôm nào mà bánh ỏ thì vỏt vỏ hỏn chút xíu. Tỏi, tôi lỏi phỏi đi loanh quanh ỏ khu rỏp hát Châu Văn, giỏa trung tâm thỏ xã - nỏi có nhòng xe bán thỏc ăn đêm - đỏ dành giỏt nhòng tô mì thỏa hay cháo cỏn vỏi nhòng kỏ cùng cỏ nhỏng.

Đêm, tôi ngỏ chung vỏi nhòng đỏa bé bỏi đỏi ỏ sỏn quỏn vỏt cỏa Rách Giá. Nỏm nhìn sao trỏi nhỏp nháy, tôi hay nhỏ đỏn nét mọt buổn phiổn - cùng vỏi ánh mọt thỏt - cỏa cỏ Nguyễn, đỏng nhìn tỏ nỏc chỏ Nhà Lỏng. Ngỏ bỏ, ỏng không đỏc hải lòng (lỏm) vỏ cái vỏ ... tôi đi bán bánh tiêu!

Nguyễn Trung Trác vỏn là mọt ngỏ dân. Khi đỏt nỏc bỏ ngoỏi xâm, ông tham gia kháng chiổn, tỏo nên nhòng chiổn công ("oanh thiên đỏa, khỏp quỏ thỏn") làm nỏc lòng ngỏỏi.

Tôi thì đỏc theo hỏc tỏ mọt trỏng đỏi hỏc văn khoa, tỏt nghiỏp tỏ mọt trỏng đỏi hỏc võ bỏ nhòng khi đỏt nỏc bỏ nỏn nỏi xâm thì đi ... bán bánh tiêu - kiỏm sỏng qua ngày! Chỏa hỏt, khi nhỏm sỏng không nỏi nỏa thì tôi liổn bỏ quỏ hỏng mà chỏy, và ... "lỏn mọt tắm" - theo nhỏ cách nói cỏa nhà văn Nguyễn Quang Lỏp. Ví von, mỏa mai nhỏ vỏy (chỏc) chỏa đã miổng nên thỏng chỏ còn chêm thêm vài câu nỏa:

"Nghĩ cũng buổn cỏỏi, nhiổu ngỏỏi hay lỏm, qua sông đỏm bòi mà làm nhỏ oai lỏm, tỏ cho mình cái quyổn phán xét kỏ khác, mỏm loa mép giỏi nhỏ đàn bà hàng cá, tỏ đỏc văn hoá, hỏt chỏ ngỏỏi này ngu lỏi chỏi kỏ khác hỏn, óách lỏm. Óách thỏ sao ngỏỏi ta vỏa ho cái đỏ lỏn không sỏi tắm, rỏi ngoi sang bỏ bên vung chân múa tay chỏi bỏi hung hỏng lỏm. Ui giỏi, là anh hùng."

Không dám "anh hùng" đâu. Cũng không dám "oách" đâu. Đã tha pháng cåu thác ai mà lái "vung tay múa chân chái bái hung hăng" kác cáy, cha nái! Nháng thánh thoáng nghe chuyán cá háng mà không nán đác mát tiáng thá dài (hay mát tiáng chái thá) thì... có!

Báa trác, hôm 23 tháng 1 năm 2009, trên đài Á Châu Tá Do, tôi nghe ngái ta ká vá mát công trình kián trúc mái hoàn thành (ở Rạch Giá) nhá sau:

“Dù đã cá gáng táng táng sá hoành tráng cáa nó qua nháng lái ká trên đán thoái, nháng khi tán mát cháng kián thì nó vát quá trí táng táng cáa mình nhiáu lán. Đó chính là nhà thá hácáa đáng kim Thá Táng Ba Dáng váa mái khánh thành cách đây mát tháng. Dù rát kín cáng cao táng nháng có lá cũng muán cho ngái ngoài nhìn tháy sá hoành tráng cáa nó nên qua nháng khe há hàng rào ván có thá tháy đác ‘chiáu sâu’ bên trong khuôn viên.”

“Cá khuôn viên bao gám 1 căn biát thá theo kián trúc tây và 3 gian nhà thá theo kián trúc Viát cá. Giái tháu xây đáng tham gia làm công trình này nói nó trá giá gán 40 tá đáng và đã khái công tá 2 năm trác đó. Tôi không vào đác bên trong nháng theo ngái bán thì nguy nga vô cùng, toàn nháng cát gá to mát ngái ôm không hát đác chám trá công phu, nháng vát trang trí trong các gian thá thì toàn là nháng loái đác biát và tháng tháng, đác chán tá nháng nái sán xuát nái tiáng nhát và tâm linh nhát Viát Nam vá các món hàng áy mang vá đây...”

“Cái nhà thá này phái làm thát to, to nhát ở đây đá tá lòng thành kính vái tá tiên và các vá thánh thán ở vùng đát này đá đác gia há cho sá nghiáp cáa Thá táng bán váng. Và đúng là nó to thát, to hán nhiáu lán cái đán ông Nguyễn - nái thá vá Anh hùng Dân tác Nguyễn Trung Trác và nháng ngái đã hy sinh cùng vái ông tái đát Rạch Giá này.”

Thái nào, xã hái nào mà không có nháng ká tiáu nhân đác ý. Sá phá tráng bá thá, lá láng cáa há, theo tôi, không thá ánh háng đán sá tôn kính và thâm nghiêm (đã trá thành truyán tháng) nái đán thá cá Nguyễn. Đây chác không phái là nguyên cá khián ngái dân Rạch Giá đem đái đi ánh cáa Nguyễn Trung Trác, lên thá ở Tân An.

Lý do chác phái tìm á nái khác. Và tôi tìm đác mát bài báo cũ - xuát hián trên Tuái Trá Online, vào ngày 21 tháng 12 năm 2005 - táa là “Sáng Trong Vùng Đác Hái” nhá sau:

“Tôi khu phố Quang Trung, phường Vĩnh Quang (thành phố Rách Giá, Kiên Giang) có một bãi rác đã tồn tại hơn 20 năm qua. Bác sĩ Phạm Thị Tuyết, một nhân viên y học trong vùng ô nhiễm, bức xúc:”

- Người dân ở đây đã gọi hàng trăm lá đơn kêu cứu nhưng vẫn không thấy chính quyền địa phương tính gì...

“Phó trưởng khu phố Quang Trung Lê Thanh Mai cho biết thêm:

- Không chỉ 810 hộ dân ở đây bao năm nay phải sống chung với mùi hôi thối mà cả một khu dân cư rộng lớn cũng phải chịu đựng. Bởi khi mùi hôi thối bốc lên theo chiều gió bay đến tận Trung tâm thành phố TP Rách Giá, tràn vào các lớp học, cách cửa sổ cây sồi còn ngửi thấy mùi hôi. Mỗi khi có tiệc tùng không dám mời khách đến chơi vì... sợ ruồi, sợ mùi hôi và sợ khách không dám ăn!”

Bãi rác khổng lồ giữa thành phố Rách Giá khiến tôi có thêm ý niệm về sự “ô nhiễm không gian tâm linh” (nếu có thể) cũng đang xảy ra ở địa phương này - nơi mà hai thế kỷ trước, vào đêm 16 tháng 6 năm 1868, cả Nguyễn đã xuất hiện bất ngờ làm khiếp vía quân (Kiếm bất Kiên Giang khắp nơi).

“Chiến tích này... theo sử gia Phan Khoang viết trong cuốn Việt Nam Pháp Thuộc Sử thì nghĩa quân đã giết được viên chỉ huy trưởng Pháp và 30 quân trú phòng ... theo nhà thám hiểm Pháp tên Combanaire viết trong cuốn La Verité sur la Cochinchine xuất bản năm 1909 thì Sài Gòn thì con số người Pháp bắt vong lên tới 70 người... (Lý Minh Hào. Nguyễn Trung Trác Trên Đất Kiên Giang. California: Papyrus, 1995. 28).

Sách sử tuy còn đó nhưng bởi thời gian đã phải mất quá nhiều oan nghiệt của thiên nhân, nên địa linh nhân kiệt. Đến cuối thế kỷ hai mươi, Rách Giá chỉ còn được biết đến như một nơi chuyên bán bãi và buôn người vớt bị nạn. Cùng lúc đây cũng là nơi đã khởi đầu “Bông Lúa Núi Giàn”, và lôi kéo dân phải bỏ cửa chợ y lý người, vì nạn cướp bóc ác bá.

Sang đầu thế kỷ XXI Rách Giá được công luận chú ý vì những bài báo tích cực tham nhũng, và

Nguyễn Trung Trác không còn là Rách Giá

Tác Giả: Táng Năng Tián

Thứ Năm, 07 Tháng 5 Năm 2009 05:37

mô tả tài sản cũng như những công việc kinh doanh bất chính, có liên quan đến thân nhân gia đình của Thủ Táng Nguyễn Tấn Dũng. Tác giả những bài viết này, ký giả Tráng Minh Đác, đã bị tòa án Kiên Giang tuyên án năm năm tù - với tội danh “lạm dụng quyền tự do dân chủ để chống phá nhà nước Việt Nam.”

Và bây giờ thì Rách Giá nổi tiếng vì một công trình kiến trúc bất thường, có tên là “nhà thờ hồng phúc” ở làng kim Tháng Ba Dũng - bên cạnh một bãi rác khổng lồ - trông như một món gỏi mái bất trên manh áo rách tái, bán tháu. Với ít nhiều chủ quan, tôi tin rằng số ô nhiễm không gian tâm linh mới chính là lý do đã khiến cho nguái dân đi pháng đem đi nhá của Nguyễn Trung Trác ra khỏi địa phương này.

Cá Nguyễn đã rời Rách Giá những đêm qua tôi vẫn nhận thấy ánh mắt thâm thát của ông, đang nhìn tôi nác chá Nhà Làng, dù theo Lý Minh Hào - tác giả của công trình biên khảo tháng dán - nổi bật pháng Nguyễn Trung Trác đã được thay thế bằng tấm hình bác Hồ (nhìn tháng) từ lâu rồi.